

НАРЕДБА № 13 ОТ 4 ДЕКЕМВРИ 2007 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯ "ЛОЗАРОВИНАР"

В сила от 19.02.2008 г.

*Издадена от Министерството на образованието и науката
Обн. ДВ. бр.17 от 19 Февруари 2008г.*

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професия 621090 "Лозаровинар" от област на образование "Селско, горско и рибно стопанство" и професионално направление 621 "Селско стопанство" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професия 621090 "Лозаровинар" съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на втора степен на професионална квалификация за специалността 6210901 "Лозаровинарство".

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработва учебен план и учебни програми за обучението по съответната специалност по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II. Съдържание на Държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията "Лозаровинар".

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията "Лозаровинар" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);

2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДООИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Лицата, които са приети за обучение до учебната 2003/2004 г., включително по специалности и професии от професионално направление "Селско стопанство" от Списъка на специалностите и професиите за професионалните училища на Министерството на образованието, науката и културата от 1993 г., се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Лозаровинар"

Професионално направление:	
621	Селско стопанство
Wrong table definition 621090	Лозаровинар

1. Входни характеристики

1.1. Степен на професионална квалификация и входящо образователно равнище

В таблица 1 е представена специалността, включена в професията "Лозаровинар" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) съгласно Заповед № РД 09-413 от 12.V.2003 г., изменен и допълнен със Заповед № РД-09-04 от 8.I.2004 г., Заповед № РД-09-34 от 22.I.2004 г., Заповед № РД-09-255 от 9.IV.2004 г., Заповед № РД-09-274 от 18.II.2005 г., както и входящото минимално образователно равнище за придобиване на втора степен на

професионална квалификация.

Таблица 1

Специалност	Степен на професионална квалификация	Входящо минимално образователно равнище	
		за ученици	за лица, навършили 16 г.
6210901 Лозаровинарство	втора	завършено основно образование	завършено основно образование

1.2. Изисквания към здравословното състояние на кандидатите за обучение

Кандидатът за обучение трябва да бъде физически годен и психически здрав да упражнява професията "Лозаровинар", което се удостоверява с медицинско свидетелство, доказващо, че тази професия не му е противопоказна (чл. 14, ал. 3 ЗПОО).

2. Профил на професията

2.1. Дейности, предмети и средства на труда и професионални компетенции

Основните характеристики на профила на професията са представени в таблица 2.

Таблица 2

Описание на трудовите дейности	Предмети и средства на труда	Професионални компетенции		
		знания за:	умения за:	професионално-личностни качества
1	2	3	4	5
1. Специалност 6210901 "Лозаровинарство"				
1. Произвежда сертифициран лозов посадъчен материал	Лозов маточник, лозово вкоренилище, плододаващи насаждения за събиране на калеми; Помещение за съхраняване и подготовка на резниците; Помещение за стратифициране; Машини за облагородяване; Инвентар за стратификация; Уреди за контрол на температурата и влажността; Ръчни инструменти.	Анатомично устройство на лозата; Биологични особености и изисквания на лозата; Почви; Видове подложки; Видове подпорни конструкции в маточниците; Мероприятия при: производство на подложковирезници, събиране на резници за калеми, съхраняване и подготовка на резниците; Видове присаждане; Видове стратификация; Видове вкоренилища; Показатели за класификация на младите лозички; Параметри за производство на	Разпознаване на: типове почви, видовете подложки, видовете подпорни конструкции в лозовия маточник; Извършване на основни технологични операции за: подготовка на резниците за облагородяване, облагородяване, стратификация, вкореняване, отглеждане на лозичките във вкоренилището, изваждане и класиране на младите лозички	Трудова дисциплина; Отговорност; Комуникативност; Работа в екип; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност;

		сертифициран лозов посадъчен материал		
2. Създава нови лозови насаждения	Земя; Торове; Машини за: почвообработка, торене, подравняване на площта, маркиране, засаждане; Ръчни инструменти; Млади лозички	Почви; Лозов посадъчен материал; Изисквания на групите сортове към условията на отглеждане; Климатична и почвена характеристика на лозаро-винарските райони; Схеми на засаждане; Формировки.	Разпознаване на типовете почви; Извършване на основни технологични операции за създаване на младо лозе: подравняване на площта, основно торене, маркиране, засаждане; Подготовка на младите лозички за засаждане; Избор на подходящи сортове за определен регион.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност;
3. Отглежда млади и плододаващи лозови насаждения	Лозови насаждения; Торове; Растително - защитни препарати; Машини за почвообработка, торене; Ръчни инструменти	Почви; Видове растително-защитни препарати; Видове торове; Биологичен износ; Сортове грозде; Формировки; Резитби на зряло; Зелени резитби; Болести по лозата; Неприятели по лозата; Плевели;	Разпознаване на: сортовете грозде, нападенията от болести и неприятели, видовете плевели; Определяне на оптималната торова норма; Подготовка и прилагане на растително-защитни разтвори; Работа с	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност

		Степени на зрялост на гроздето	почвообработващи и растителнозащитни машини и съоръжения; Определяне момента на беритба при десертни и винени сортове.	
4. Работи с машини в лозарството	Трактори; Селскостопански машини за: почвообработване, торене, растителна защита, прибиране на гроздовата продукция	Класификация на селскостопанската техника в лозарството; Устройство и принцип на действие на селскостопанската техника; Текущ ремонт и поддържане на техниката	Сформиране на работни екипи; Изготвяне на чертежи; Управление и работа с трактор; Нагласяване и регулиране на селскостопански машини в лозарството; Поддържане и съхраняване на техниката	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност;
5. Подготвя винарски изби и съдове	Винарски съдове; Препарати за дезинфекция; Апарати и системи за миене и дезинфекция.	Материал на съдовете; Видове дезинфектанти; Видове системи за измиване и дезинфекция.	Обработване на съдовете; Дрениране.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност.

6. Приема и окачествява грозде	Грозде; Везна, ареометър; Метален цилиндър; Таблицы; Инструкции; Кофи; Виля; Гроздомелачка.	Ботаническа характеристика на сортовете, устройство на ареометъра; Устройство на гроздомелачката.	Разпознаване на сортовете грозде; Отчитане на плътност и температура; Отчитане на кантар; Използване на гроздомелачка; Отчитане на захарно съдържание с ареометър.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност.
7. Работи с машини и съоръжения във винопроизводството	Гроздомелачки; Оцедвачи; Преси; Ферментатори; Помпи; Топлообменници; Центрофуги; Транспортъори; Филтри; Миячна машина; Пълначна машина; Стерилизатор; Затваряща и етикетираща машина; Крейтер; Декрейтер; Палетизатори.	Устройство на машините; Принцип на действие на машините и съоръженията.	Поддръжка на машините; Настройване на машините; Използване на машините; Отчитане на параметри.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
8. Извършва първична обработка на грозде, получава, обработва и	Гроздомелачки; Преси; Ферментатори; Помпи;	Устройство на машините и съоръженията; Устройство на	Използване на машини и съоръжения, Отчитане на захарно	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина;

стабилизира различни типове вина	Топлообменници; Транспортъори; Тръбопроводи; Ареометър; Сулфитометър; Екстрактор за билки; Бистрители; Бутилки; Грозде; Билки; Спирт; SO2.	ареометъра; Устройство на сулфитометъра; Видове ферментация; Отклонения от технологията; Спирт; Винени дрожди; Бактерии; SO2; Показатели за провеждане на нормална ферментация; Видове билки; Видове плодове; Видове бистрители; Дъбова дървесина; Химични процеси при съзряване и стареене на вината.	съдържание с ареометър; Сулфитиране със сулфитометър; Подготвяне и влагане на чиста култура дрожди и бактерии; Коригиране на захарното съдържание и киселинността; Влагане на спирт; Влагане на билкови екстракти; Бистрене; Изчисляване на необходимите дози бистрител и SO2	Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
9. Спазва условията за здравословни и безопасни условия на труд	Лични предпазни средства; Пожарогасител; Нормативни актове; Предпазни и предупредителни знаци; Забранителни надписи и табели.	Спазване на технологичната последователност при изпълнение на дейностите при производство на грозде и вино; Здравословни и безопасни условия на труд при извършване на различните дейности в лозарството и винарството.	Правилно използване на личните предпазни средства; Безопасна работа с торове, препарати, машини, съоръжения и инструменти.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност.

2.2. Тенденции в развитието на професионалното направление

Успешната реализация на придобилите професионална квалификация "Лозаровинар" е свързана с решаването на основни задачи в селското стопанство чрез различни инвестиционни програми:

- Подобряване на условията за производство, преработка и маркетинг на гроздето и продуктите от него, насърчаване на екологосъобразно селско стопанство и дейности по опазване на околната среда;

- Интегрирано, икономически ефективно развитие на лозаро-винарските райони;

- Инвестиции в човешки ресурси - професионално обучение на земеделски производители и други лица, работещи в селското стопанство и участващи в организацията и управлението на лозаровинарското стопанство.

2.3. Възможности за професионална реализация

Придобилите втора степен на професионална квалификация по професията "Лозаровинар" могат да постъпват на работа на следните длъжности (професии) от Националната класификация на професиите и длъжностите (2006 г.): 6112-2001 "Лозар", 6112-2009 "Фермер, отглеждащ лозя", 8331-2001 "Водач, селскостопански машини", 8331-2003 "Оператор, селскостопански машини", 8331-2005 "Оператор, моторизирани съоръжения в земеделието"; професиите от единична група 8278 "Машинни оператори в производството на бира, вино и други напитки", както и други включени при актуализирането на НКПД.

2.4. Възможност за повишаване на професионалната квалификация

След придобиване на втора степен на професионална квалификация по професията "Лозаровинар" обучаваният има право да продължи обучението си по друга професия от професионалните направления "Селско стопанство" и "Производство на храни и напитки", като обучението му по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления, и част от отрасловата задължителна професионална подготовка се зачита (в съответствие с ДОИ за придобиване на квалификация по професиите от направленията "Селско стопанство" и "Производство на храни и напитки").

3. Цели на обучението

Основната цел на обучението по професията "Лозаровинар" е подготовка на обучаваните за пълноценната им реализация в тази сфера на селското стопанство .

3.1. Подцели за формиране на ключови компетенции при обучението по общата задължителна професионална подготовка, единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага Закона за собствеността и ползване на земеделските земи;

- знае и прилага Закона за виното и спиртните напитки и подзаконовите нормативни документи по неговото прилагане;

- знае и прилага основните правила за безопасна работа на работното място, познава и използва личните предпазни средства, опазва околната среда в процеса на работата си;

- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда; прилага договорните отношения между работодател и работник;

- разбира своята роля за осъществяване на производството и съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си;

- знае общите правила за работа с компютър и умее да пише текст, да

съставя таблици и графики, свързани с изпълнение на технически задачи от професионалната му област;

- осъществява комуникация на чужд език при изпълнение на служебните си задължения, умее да осъществява контакти, като разбира професионалната лексика.

3.2. Подцели за формиране на базисни компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка, единна за всички професии от професионално направление "Селско стопанство"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава и да спазва технологичната последователност за изпълнение на селскостопанските дейности в растениевъдството;

- познава основните селскостопански машини и принципите за работа с тях;

- познава и да спазва технологичната последователност при производство на грозде и вино;

- познава организацията на лозаровинарското стопанство и правомощията на длъжностните лица;

- познава и да спазва изискванията за добра производствена практика в лозарството и винарството.

3.3. Подцели за формиране на специфични компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по специфичната за професията "Лозаровинар" задължителна професионална подготовка

3.3.1. Специалност 6210901 "Лозаровинарство"

След завършване на обучението по специалността обучаваният трябва да умее да извършва в технологична последователност специфичните дейности по създаване на ново лозово насаждение и винарска изба, основните технологични операции при производство на лозов посадъчен материал и създаване на млади лозови насаждения, отглеждане на млади и плододаващи лозя, разпознаване на основните сортове лози, добиване, окачествяване, съхраняване, транспортиране и преработка на гроздовата продукция, подготовка за работа на селскостопанските и винарските машини, съоръжения и инструментариум в лозарството и винарството, произвеждане и реализиране продукцията на лозаровинарското стопанство, като спазва изискванията и стандартите за производство в България и Европейския съюз, като:

- знае особеностите и начините на безопасна работа с растителнозащитни препарати, бистреши и дезинфекциращи препарати, торове, машини и съоръжения;

- разбира технологичната последователност при производство на грозде и вино, прилага усвоените теоретични знания при производство на различни сортове грозде и видове вина;

- познава специфичните условия за работа и съобразно с тях извършва необходимите трудови дейности;

- прилага усвоените знания и умения за правилно организиране на работата си.

4. Съдържание на обучението

Обучението по задължителната професионална подготовка, включващо теория и практика, се регламентира с учебен план и учебни програми, които се разработват на базата на ДООИ за придобиване на квалификация по професията "Лозаровинар" - втора степен на професионална квалификация.

Учебният план се изгражда върху основата на учебна предметна или модулна система. Изучават се учебни предмети или модули, в които се излагат

системни научни знания, съобразени с възрастовите и познавателните особености на обучаваните. С учебния план се определя броят на часовете за изучаването на учебните предмети (модули).

Учебната програма определя целите и задачите на обучението по съответния учебен предмет или модул от учебния план, представя тематично съдържанието на учебния материал, дава най-общи методически указания за организацията и провеждането на обучението.

Съдържанието на обучението по професията "Лозаровинар" - втора степен на професионална квалификация, е представено в таблица 3.table definition Професионални компетенции	Тематични области
Обща задължителна професионална подготовка, единна за всички професионални направления	
1. Да познава и използва личните предпазни средства, да знае и прилага основните правила за безопасна работа при извършване на селскостопанските дейности, да не замърсява с работата си околната среда.	Здравословни и безопасни условия на труд; Пожарна и аварийна безопасност; Долекарска помощ; Опазване на околната среда.
2. Да разбира собствената си роля в производството и да съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си.	Психологическа структура на трудовата дейност; Потребности и способности на личността за саморазвитие.
3. Да осъществява ефективни комуникации при изпълнение на трудовата си дейност в работен екип - да умее да формулира проблеми, да задава въпроси, да прави отчет за извършената работа.	Водене на разговор чрез различни комуникационни средства; Представяне в писмен вид на: молба, отчет, заявка.
4. Да знае общите правила за работа с компютър и да умее да ползва програмни продукти; да ползва съвременните технологии за изпълнение на технически задачи от професионалната област.	Конфигурация на компютъра; Устройства за въвеждане и съхраняване на данни; Съхраняване и намиране на информация; Работа с програмни продукти за създаване на елементарни документи.
5. Да се справя с предвидими и рутинни задачи на работното място, като осъществява комуникация на чужд	Професионална лексика на чужд език.

език (ниво А1 - А2 според общата европейска рамка за владеене на чужди езици).

6. Да познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда; да разбира договорните отношения между работодателя и работник.	Кодекс на труда; Закон за виното и спиртните напитки; Закон за държавното обществено осигуряване; Длъжностна характеристика; Заплащане на труда, трудови норми; Нормативна уредба за отрасъла; Нормативни документи; Организация на работното място.
--	---

Отраслова задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионалното направление

7. Да познава и спазва технологичната последователност за изпълнение на селскостопанските дейности в растениевъдството; да познава и спазва технологичната последователност за работа със селскостопански машини; да произвежда и съхранява вино; да работи със специфичните за отрасъла машини.	Растениевъдство - трайни насаждения; Селскостопански машини; Технология и микробиология на винопроизводството; Машини във винопроизводството; Технохимичен контрол.
--	---

8. Да умее да разчита документация - чертежи, скици, схеми.	Мащаби и размери; Видове чертежи.
---	--------------------------------------

9. Да познава и спазва изискванията на стандартите за производство на екологично чиста продукция, съобразена с изискванията на Европейския съюз.	Аграрна политика на Европейския съюз.
--	---------------------------------------

Специфична за професията "Лозаровинар" задължителна професионална подготовка, специалност: "Лозаровинарство"

10. Да извършва основни технологични операции при производството на лозов посадъчен материал и създаването на млади лозови насаждения; да полага основни грижи при отглеж-	Пепиниерство; Технологии в лозарството; Растителна защита.
--	--

дане на млади и плододаващи лозя.

11. Да описва и разпознава сортове грозде.	Ампелография.
12. Правилно да настройва за работа и да съхранява селскостопанските машини, съоръжения и инструменти.	Машини в лозарството.
13. Да добива, качествява, съхранява, транспортира и преработва гроздова продукция, като създава условия за екологично отглеждане и опазване на околната среда.	Добиване и преработка на продукцията в лозарството.
14. Да подготвя за работа машини, съоръжения и инструменти във винарството	Машини във винарството.
15. Да познава различните технологии за преработка на грозде и производство на вино.	Технология на винопроизводството и микробиология.
16. Да съхранява и обработва (стабилизира) вина	Технология на винопроизводството и технокимичен контрол.

5. Система за оценяване и сертифициране

Оценяването на знанията, уменията и професионално-личностните качества на обучаваните в институциите на системата за професионално образование и обучение е в съответствие с изискванията на Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване, издадена от министъра на образованието и науката (обн., ДВ, бр. 37 от 2003 г.; попр., бр. 48 от 2003 г.; изм., бр. 46 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 65 от 2005 г., в сила от учебната 2005/2006 г.). При оценяването се определя степента на постигане на поставените цели и подцели на обучението. Оценките от проверките се изчисляват по шестобалната система.

5.1. Оценяване на междинно ниво

5.1.1. За оценяване по теория

Слаб 2 - обучаваният не е овладял терминологията в лозарството и винарството, не умее да представи усвоените знания.

Среден 3 - обучаваният знае основни понятия в лозарството и винарството и умее да ги дефинира.

Добър 4 - обучаваният разбира и описва основни факти, процеси, явления, закони и зависимости при отглеждане на лозови насаждения и преработка на продукцията от тях, обяснява и сравнява факти, методи, схеми и др.

Много добър 5 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в областта на лозарството и винарството в позната среда.

Отличен 6 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в областта на лозарството и винарството в нови ситуации; прави анализи, оценки и сравнения на процеси, явления, технологии за отглеждане на лозя и преработка на продукцията - по предварително зададени критерии.

5.1.2. За оценяване по практика

Слаб 2 - обучаваният не умее да прилага усвоените знания по лозарство и винарство при изпълнение на практическо задание, не спазва правилата за безопасен труд при предварително дадени указания.

Среден 3 - обучаваният изпълнява отделни операции от сферата на лозарството и винарството в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд.

Добър 4 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача по лозарство и винарство в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд.

Много добър 5 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача по лозарство и винарство в позната ситуация самостоятелно, спазвайки правилата за безопасен труд.

Отличен 6 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача по лозарство и винарство в нова ситуация самостоятелно, спазвайки правилата за безопасен труд, подбира сам методи, суровини и материали; прави оценка на работата си.

5.1.3. При оценяване на обучение, организирано на модулен принцип, се разработва система за оценяване, която включва:

- описание на професионалните компетенции, които ще бъдат проверявани при всяко изпитване;

- определяне на минималния брой точки, при който обучаваният се счита за издържал (обучаваният е овладял минималните знания и умения, необходими да продължи обучението си);

- определяне на критерии за оценяване на всяка задача от изпитването;

- въвеждане на коефициент на тежест за всяка изпитна процедура при оформяне на окончателната оценка;

- задаване на формула (скала) за изчисляване на оценката по шестобалната система.

5.1.4. Инструменти за оценяване - тест, практическо задание, устно изпитване, практически задачи и др., разработени в съответствие с методическите изисквания за всеки от тях. Степента на трудност на конкретните задачи, въпроси, задания и други трябва да е съобразена с равнището на професионалните компетенции, зададено в "Цели на обучението".

5.2. Оценяване на изхода

Държавните изпити за придобиване на втора степен на професионална квалификация са два - по теория на професията и по практика на професията, и се провеждат по национални изпитни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката в съответствие с ДОИ за придобиване на квалификация по професията "Лозаровинар".

5.2.1. Изпит по теория

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка, са представени в таблица 4.

Таблица 4

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1	2	3
1. Изпълнение на различни дейности, специфични за специалността "Лозаро-винарство"	<p>Познава предназначението и функциите на лозовата култура, виното, на машините и съоръженията в лозарството и винарството;</p> <p>Познава технологичните операции при създаване на лозов посадъчен материал, отглеждане на лозя, производство на вино;</p> <p>Знае правилата за работа с машини, съоръжения и инструменти в лозарството и винарството;</p> <p>Познава начините, машините и съоръженията за първична преработка, технологичен контрол и съхранение на продукцията от грозде;</p> <p>Предлага оптимални технологии и машини за отглеждане на лозя при определени условия и за преработката на грозде.</p>	80
2. Здравословно и безопасно упражняване на изучаваната професия и опазване на околната среда.	<p>Знания за предпазване на живота и здравето - своя и на околните;</p> <p>Знания за безопасна работа при изпълнение на трудовата дейност;</p> <p>Разпознава опасни ситуации в процеса на работа и реагира своевременно;</p> <p>Описва начините за оказване на първа помощ на пострадали (при пожар, наранявания, ухапвания и др.);</p> <p>Знае правилата за съхранение на машини, съоръжения и инструменти;</p> <p>Знания за опазване на околната среда при изпълнение на конкретни дейности.</p>	10
3. Икономически и	Познава законодателст-	10

трудоуправни знания и умения

вото в лозаровинарския сектор;
Познава системите за заплащане на труда, счетоводни документи в селското стопанство и отчетност;
Познава особеностите на търсенето и предлагането на пазара;
Познава формите за организация на труда и изискванията за организация на производствените дейности.

Общо

100

5.2.2. Изпит по практика

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. По време на изпита обучаваните се поставят при еднакви предварително известни условия и им се дават указания за работа.

Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка, са представени в таблица 5.

Таблица 5

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1	2	3
1. Изпълнение на различни дейности, специфични за специалността "Лозаровинарство"	Умее да прилага усвоените теоретични знания в конкретни практически дейности; Умее да произвежда лозов посадъчен материал; Умее да обработва лозя и да преработва грозде; Умее да работи с машини, съоръжения и инструменти в лозарството и винарството; Правилно реагира при изпълнение на задачата според конкретните условия.	85
2. Здравословно и безопасно упражняване на изучаваната професия и опазване на околната среда.	Не застрашава живота и здравето - своя и на околните, при изпълнение на изпитното задание; Знания и умения за безопасна работа при изпълнение на трудовата дейност; Разпознава опасни ситуации в	5

	<p>процеса на работа и реагира своевременно;</p> <p>Умее да оказва първа помощ на пострадали (при пожар, наранявания, ухапвания и др.);</p> <p>Умее да работи и съхранява машини, съоръжения и инструменти;</p> <p>Спазва изискванията за опазване на околната среда при изпълнение на изпитното задание.</p>	
3. Организация на работата	<p>Предварителна подготовка;</p> <p>Почистване и поддръждане на работното място.</p>	5
4. Професионално-личностни качества	<p>Комуникативни умения;</p> <p>Чувство на отговорност към извършената работа;</p> <p>Позитивно отношение към околната среда;</p> <p>Трудова и технологична дисциплина;</p> <p>Мобилност.</p>	5
	Общо	100

5.3. Удостоверяване на професионалното образование и обучение

Удостоверяването на професионалното образование и обучение се определя съгласно Закона за професионалното образование и обучение.

Завършено професионално образование се удостоверява със:

1. диплома за завършено средно образование;
2. свидетелство за професионална квалификация.

Завършено професионално обучение с придобиване на степен на професионална квалификация се удостоверява със:

1. свидетелство за основно образование или документ за завършен клас от основното или средното образование;
2. свидетелство за професионална квалификация;

За завършено професионално обучение за придобиване на квалификация по част от професията, за актуализиране или за разширяване на професионалната квалификация се издава удостоверение за професионално обучение.

Съдържанието на документите се определя съгласно Държавното образователно изискване за документите за системата на народната просвета (Наредба № 4 от 2003 г. за документите за системата на народната просвета, издадена от министъра на образованието и науката (обн., ДВ, бр. 41 от 2003 г.; попр., бр. 48 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 65 от 2003 г.; бр. 47 от 2004 г., бр. 55 от 2005 г., бр. 47 от 2006 г.).

6. Изисквания към материалната база

6.1. Учебни кабинети

В учебен кабинет се провежда обучението по теория на професията.

Учебните кабинети трябва да отговарят на необходимите педагогически, дидактико-методически, ергономични, хигиенни и естетически изисквания, като създават предпоставка за успешно усвояване на знанията, уменията и професионално-личностните качества на обучаваните. Обзавеждането на учебните кабинети допринася за ефективно провеждане на основните дейности и процеси, свързани с преподавателската и учебната дейност.

6.1.1. Основно оборудване и обзавеждане: работно място на преподавателя (работна маса и стол); работно място на всеки ученик (работна маса и стол); учебна дъска; мебели (предимно шкафове за различни цели).

6.1.2. Учебни помагала: гладка свободна стена за окачване на табла; платно за прожектиране; дъска за писане; дидактическа техника.

6.2. Учебна работилница

В учебни работилници се провежда обучението по практика на професията.

6.2.1. Основно оборудване и обзавеждане

Всички учебни работилници се оборудват с машини и съоръжения, както и със съответните помагала съобразно усвояваната професия и специалност. За тази цел съществуват нормативни документи, в които се посочват: название, марка и бройка на основното и помощното оборудване, необходимо за обучението на един човек. Учебната работилница трябва да осигурява работни места за всички, които се обучават, и едно работно място за преподавателя.

Работното място на обучаваните е в съответствие с нормативите за извършване на съответната дейност и с методическите изисквания. За работно място се счита площта, върху която се намират: машини, съоръжения и инвентар, необходими за работа. При разполагането на работните места са спазени изискванията за осветеност, необходим работен фронт и функционална близост с необходимата техника.

Необходимото оборудване за специалността е отразено в т. 2 "Профил на професията", графа "Предмети и средства на труда".

6.3. Учебна лаборатория

В учебната лаборатория се провежда обучението по технокимичен контрол, свързан с професията. Те се оборудват със: мивки, апарати, инструментариум, реактиви и със съответните помагала съобразно усвояваните професия и специалност. Учебните лаборатории трябва да осигуряват работни места за всички обучавани, както и едно работно място за обучаващия.

Работното място на обучавания е в съответствие с нормативите за извършване на съответната дейност и с методическите изисквания.

Необходимото оборудване за специалността е отразено в т. 2 "Профил на професията", графа "Предмети и средства на труда".

6.4. Учебна изба

Трябва да отговаря на всички нормативни изисквания за устройство и експлоатация на винарска изба.

Необходимото оборудване за специалността е отразено в т. 2 "Профил на професията", графа "Предмети и средства на труда".

6.5. Учебно-опитното поле трябва да отговаря на основните нормативни изисквания за: изложение на площта; подходящ тип почва; възможност за напояване; възможност за работа с техника.

6.6. Машинно-тракторният парк трябва да отговаря на основните изисквания за: определена открита и закрыта площ за съхранение на техниката; ремонтна работилница, оборудвана със стендове и инструменти; селскостопански машини и съоръжения в техническа изправност; изправен ръчен и помощен инвентар;

площадка за горивно-смазочни материали - почистена от суха растителност и отделена с изорана ивица, широка най-малко 3 м; специално оградени складове за химически препарати и минерални торове, отдалечени от жилищни помещения, водоеми и ферми най-малко на 200 м.

7. Изисквания към обучаващите

Обучението по задължителната професионална подготовка по професията се осъществява от лица, които трябва да отговарят на следните изисквания:

За обучаващите по теория:

- висше образование - професия агроном и инженер-агроном и/или магистри и бакалаври по същата професия;

- висше образование - инженер-технолог в хранително-вкусовата промишленост и/или магистри и бакалаври по същата професия;

- висше образование - професия машинен инженер, специалност "Ремонт и експлоатация на трактори, автомобили и селскостопански машини" и/или магистри и бакалаври по същата професия.

За обучаващите по практика:

- висше образование - професия агроном и инженер-агроном и/или магистри и бакалаври по същата професия

- висше образование - инженер-технолог в хранително-вкусовата промишленост и/или магистри и бакалаври по същата професия.

- висше образование - квалификации "Преподавател по селскостопански машини и трактори" и "Инструктор" категория "Т" и/или магистри и бакалаври по същата професия.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за подобряване квалификацията и актуализиране на професионалните знания и умения.

8. Процедури за преглед и актуализиране на Държавно образователно изискване

- Апробиране на ДООИ в обучаващи институции;

- Текущ мониторинг на дейностите, свързани с внедряване на ДООИ;

- Ежегоден анализ на резултатите и промени при доказана необходимост.